

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iudicivm De Articvlis Confessionis Fidei Anno M. D. XXX.
Caesar. M. Augustæ exhibitis, quatenus scilicet à
Catholicis admittendi sint aut reiiciendi**

Hoffmeister, Johann

Coloniæ, 1559

VD16 ZV 17723

De Bonis Christianoru[m] operibus, & horu[m] meritis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34289

ARTICVLVS V.
adhuc nolunt cristas ponere, quàm nobis
quos per contemptum Pontificios vocat,
Sed hæc hæc haftenus.

*De Bonis Christi fidelium
operibus Articulus
Sextus.*

Item docet, quod fides illa debet
lat bonos fructus parere, & quod
oporteat bona opera, mandata à
deo, facere propter volùtatem dei,
non vt confidamus per ea opera iu-
stificationem coram deo mereri.
Nam remissio peccatorum & iusti-
ficatio fide apprehèditur, sicut test-
atur & vox Christi, Cum feceritis
hæc omnia, dicite, serui inutiles su-
mus. Idem docent & veteres scrip-
tores Ecclesiastici. Ambrosius .n.
inquit, Hoc constitutum est à deo,
vt qui credit in Christum, Salu' sit,
Sine opere, sola fide, gratis accipiès
remissionem peccatorum.

F. Ioan. Hoff.

ARTICVLVS VI.

F. Ioan. Hoff.

VI NOLIT NODVM

quod dicitur, in Scirpo que-
rere, sed potiùs candidè iu-
dicare, etiam in hoc Sexto
articulo, non magnis sudori-
bus inueniet methodum Bonæ concor-
diæ. Iam autem sæpe testati sumus, nos
nolle Aduersariorum traducere antilogi-
as, sed multo magis examinare, quid hîc,
quid iam confiteantur. Confitentur itaq;
Christianos debere bonos fruct⁹ fidei, quæ
est per charitatem efficax, parere, & quod
oporteat bona opera mandata à deo face-
re: & hoc ideo, quia sic sit voluntas Dei,
non vt per ea opera iustificationem merea-
mur &c. Loquuntur autem Aduersarij de
operibus bonis eorum qui iam iustificati
sunt, qui vtique ambulare debent vocati-
one sua dignè, & meminisse se electos, an-
tequàm nec quicquam vel boni vel mali o-
perati sint, ante mûdi constitutionem, vt
essent sancti & immaculati in conspectu
Dei. Cumque essemus mortui delictis &
peccatis nostris in qbus aliquando ambu-
lauimus

F 3

lauimus

ARTICVLVS. VI.

lauimus secundū seculū mundi huius. Deus qui diues est misericordia, ppter nimiam charitatē qua dilexit nos, cōiuiuificauit nos christo, cuius gratia saluati sumus: spe nimirum: Spe enim salui facti sumus, sed re ipsa salui erim⁹, cū Christus vita nostra apparuerit: si modo per bona opera, vocationē nostrā certā fecerimus. Preparauit enim deus bona opera, vt in his ambulem⁹: & volūtas Dei est sanctificatio nostra. Et volūtas Dei est, vt bene faciētes obmutescere faciamus imprudētū hominū ignoratiā. Et Paul⁹ ait, nolite fieri imprudētes, sed intelligētes q̄ sic volūtas Dei. Iā, opinor, etiā volūtas Dei est, vt benefaciētes nō dubitem⁹ laborē nostrū nō fore casū: vt credam⁹ etiā eū q̄ calicē aq̄ frigide p̄ Christi nomine exposuerit, nō perditurū mercedē suā: & vnūquēq; receptorū mercedē secundū suū laborē, quādo vnusquisq; coget ante tribunal christi referre q̄ p̄ corp⁹ suū gessit: Pietas enī ad oīa valet, p̄missio nē habēs p̄sentis vite & futuræ: sic enī Paulus Timo. scripsit. Et volūtas Dei est vt firmiter credam⁹ & cōfidam⁹ oīa bona opera nostra, quātūuis impecta, Deo p̄ Chrm fore gratissima, illūq; coronaturū dona & opera sua in nobis: qm̄ ex nobis ipsis serui inuti

ARTICVLVS. VI.

les sumus, nec sufficimus quicquā boni vel cogitare ex nobis, tāquā ex nobis. Si ergo Aduersarij hoc modo intelligunt opera bona fieri propter voluntatē Dei, hoc est quā ipse velit, ac sic fieri præcipiat: & quod testetur se nostra imperfectione non offendi, sed eā potius gratis cōdonare, nō quia filij Adā nati sumus, sed quia filij Dei regenerati sumus: & quod illa opera magis Spiritus sancti, q̄ nostra sunt opera. Oīa enim sancti orū opera. sicut Lutherus ipse alibi docet, sunt opa Christi in eis regnantis: Si eo inq̄, modo intelligunt bona opera, ppter voluntatē Dei fieri, nihil repugnauerimus. Nec arbitror quenq̄ tam stolidum qui dicere auit, opera nostra coram Deo propter suam ipsorum bonitatem, & ex sui natura accepta esse, nec ipsa egere misericordia & propiciatore Christo, quod ipsum tamen Apologia non veretur Scholasticis impingere: nec tamen ex tāto Scholasticorum numero vnicū producere voluit, quē eius impietatis plerumque insimulat, vnde Philippus vanitatis suspicionem vix effugere potest. Certē Thomas, Petrus, Richardus, Antifiodoren: & alij innumerī longē melius super hac re disseruerunt,

ARTICVLVS. VI.

quàm vt tantę impietatis ab aliquo infimulariqueant. Et qui differentiã meriti congrui, quæ vocant, & condigni posuerunt, non omnino toto cęlo errasse putãdi sunt: hac siquidem particione satis arguunt, unde profluxus ille meritorum sit, quę operibus & promissa sunt, & ex pacto siue promissione debetur. Et multo magis respexerunt (de Scholasticis loquimur) ad euentum meritorum, quàm ad causam, vt ita loquar, meritorum: hoc est, respexerunt magis ad promissionem quàm ad debitum vel valorem operum. Hoc ipsum quod iam diximus, haud dubiè suboluit Philippo, cuius in Apologia hæc sunt verba, Si diceremus, inquit, vitam æternam dici mercedem, quia debetur iustificatis propter promissionem, nihil absurdi diceremus. Sunt enim ordinata inter se hæc dona, sicut & Augustinus dicit, Dona sua Deus coronat in nobis. Sed scriptura vitam æternam vocat mercedem, non quia propter opera debeatur, sed quia compeset afflictiones & opera: & si propter aliam causam contingit. Et cætera in hunc sensum Philippus, quibus paulò post subiicit alia, quibus planè fatetur opera nostra esse meritori

ARTICVLVS. VI.

ritoria præmiorum corporalium & spiri-
 tualium, quæ redduntur tum in hac vita,
 tum post hanc vitam. Hæc ille. Quis obse-
 cro, hætenus huic sententiæ repugnauit?
 Facile vinctes Aduersarios, quos tales tibi
 finxeris. Loquimur & nos ex promissione
 Christi, cuius sermones testantur operib⁹
 bonis repositam esse mercedem. Nisi for-
 san Aduersarij contendendi libidine moti
 agnoscunt mercedem & meritum, nolunt
 tamen vt hæc à nobis expectentur, aut illa
 à Deo regramus. Sic enim in sequentibus
 articulis agnoscunt Diuorum pro nobis in
 tercessionem, vt nihilosecius contra inuo-
 cationem rixentur: quasi. s. nobis pudor sit
 aut piaculum rogare à Diuis quod his ho-
 nos est nobis præstare. Sed hæc aliàs. Ad
 meritorum disputationem reuertimus. Le-
 gimus apud Apostolum, Stipendium pec-
 cati mors: gratia verò vita æterna. At apud 2. Tim. 4°
 eundem legimus, Certamen bonum certa-
 ui, cursum consummaui, fidē seruauī, in re-
 liquo reposita est mihi corona iustitiæ &c.
 Legimus laborem nostrum nō fore inanē.
 Legimus deum in promissis suis esse fidelē
 ac veracē. Sed hæc ad nauseam vsque exag-
 gerare qd op⁹ est? Hætenus nos, quos pōti-
 ficos

ARTICVLVS. VI.

ficios vocant, locuti sumus S. scripturæ ver-
 bis & pareneses ad bona opera, promissio-
 ne meritorum ac mercedis promissæ quasi
 acuimus: & hoc ob negligentiores qui spe
 mercedis alliciendi fuerāt ad dignam Chri-
 stianis conuersationem. Diximus cum An-
 zaria illo (in quē Spiritus Dei descēderat,)
 ad nostros spiritu Israelitas quibus adhuc
 pugnandum est, vos ergo confortamini, &
 nō dissoluātur manus vestre, erit enim mer-
 ces operi vestro. Statuimus in medio Chri-
 stū seruatorē nostrum dicentē. Merces mea
 mecū est. Et, venite ad me omnes qui labo-
 ratis & onerati estis, & ego reficiā vos. No-
 stræ sentētiæ ad stipulatur & eadē docet Be-
 cerus ex Chrysofomo & Ambro. in Rom.
 5. Et nisi me fallūt oīa talibus exhortationi-
 bus plus profecimus, q̄ Lutherus suis con-
 suetis & impijs hyperbolis, vt hæc est in Io-
 nā suū cap. 1. Exēplum, inqt, habemus in Io-
 na, vt rectē discamus vim misericordiæ &
 gratiæ Dei, ne nostris meritis fidamus, aut
 demeritis terreamur: & sciam⁹ neq; in pec-
 catis nos dānari, neq; bonis operib⁹ salua-
 ri. Et in iisdē comētarijs idē inqt, Opera nos-
 tra nihil sunt, nihil valēt corā Deo, sed De⁹
 vult vt credamus sola misericordia & gra-
 tuita

Pag. 139.

ARTICVLVS. VI.

tuita bonitate, absq; meritis & operib⁹ nostris nos saluari & iustificari. Haftenus Lutherus, verbis nostro quidē saeculo satis blādiuulculis. Hijs subijciemus Catholicū Antidotū ex D. Hilario q̄ inter alia in Psal. 14. scribit. Habet hoc quidē iusticia verecūdię, vt quicqd aliud sibi beatitudinis sperat, id p̄ magnificētia dei potius, quia Deo beata & æterna & bona tribuere sit dignū, quàm pro merito suo postulet: sed tamen pręferēs honorem & misericordiam Dei, **MEREN DI QVOQVE ID PER SE NON EX- CLVSIT OFFICIVM.** Nam cum viuificādu sit (propheta) viuificandus tamē est in æquitate: q̄a **ÆQVVM** sit vitā retribuī stipendijs sanctitatis, haftenus ille. Et quidem in superioribus dixerat, Competēs illa humanę verecūdię p̄fessio est, vt quōd per Spiritum Dei in terram rectam deducēdus sit, id non meriti sui esse arroget, neq; per Satisfactionem pij obsequij id sibi postulet, &c. Tamen postea docet etiam vitā æternam meritis nostris dari, & hoc ideo, quia Misericordia Domini non sit indiscreti vel confusi iudicij &c. Et in Psal. 129. idem Hilarius scribit. Ille quidem (Prophe- ta) vt perfectus **OPERARIVS** à custodia
matu-

ARTICVLVS VI.

matutina vsq; in noctem sperauit. Sed ad
spem omne tempus est liberum, & mercede
NON OPERIS, sed misericordie,
vndecimæ horæ operarij cōsequentur. Hęc
quidem ille, qui ex Catholicis non habet
vllum contradictorem. Quis enim non vi-
det quàm prudenter, quàm piè, quàm om-
nia in loco? Sic prædicat misericordiam, vt
neminem ad torporem deiiciat. Sic prædi-
cat meritum vt neminem ad arrogantiam
stimulet. Et hæc quidem sufficere possent
pro examinatione huius articuli. Verū A-
pologia nusquam non traducit, diligentes
potius & studiosos quàm curiosos Schola-
sticos, videor mihi opere prætium facturū,
si horum apposuerō sententiam de meritis,
quam nec impiè nec temerè tractauerunt
in scholis suis.

Meritum, sicut etiā suprā admonuimus,
Scholastici secant in meritū congrui, & in
meritum condigni. Meritum condigni illis
vocatur actus à voluntate elicited, ad præ-
mium alicui, secundum debitum iusticiæ
retribuendum. Consistit autem iusticia il-
la in quadam proportione meriti ad præmi-
um & æqualitate, vel ex natura ipsius, vel
ex ordinatione, vel ex pacto & cōuentione.

Merit

ARTICVLVS. VI.

Meritū autē de cōgruo, est actus liberè elici-
 tus, acceptat⁹ ad aliqd retribuendū, nō ex
 debito iusticiæ sed ex solo acceptatis libe-
 ralitate. Haften⁹ illi apud P. Lōgobardū lib.
 1. d. 17. Quæst. 3. & lib. 2. d. 27. Quæst. 3.
 In his quid impietatis sit, aut dispeream, nō
 video: maximè cum vbiq; illi arguant & te-
 stentur dignitatem operum, aut horū meri-
 tum, nō pendere ex interna & naturali bo-
 nitate, sed ex gratia cooperante, & gratui-
 ta acceptatione diuina (Sic enim Scholasti-
 ci loquuntur) qua ab æterno voluit, actum
 sic elicited esse dignum tali præmio. Et ad
 hoc allegant D. Augustinum sic dicentem,
 Cum coronat Deus merita nostra, nihil a-
 liud coronat quàm dona sua. Quæ autē in
 sacris literis contradicere videntur præmis-
 sis, satis grauitè & eruditè dissoluunt ac di-
 luunt. Scripturas illas puta, quæ meritis in
 speciem pugnare videntur: Non sunt con-
 dignæ passiones huius temporis &c. Quasi
 pannus menstruate, omnes iusticiæ nostræ.
 Cum feceritis omnia &c. dicite, serui inu-
 tiles sumus. Has, inquam, & similes scriptu-
 ræ sententias docent intelligendas contra
 dignitatem operum, quantum ad seipsa,
 non quantum ad pactum & acceptationē
 Dei,

Ad Sixtū
 Episto. 105
 Vide Au-
 gustinū in
 Psal. 100.
 Et in Ioā.
 Tracta. 30

ARTICVLVS. VI.

Dei. Et hucusq; Scholastici: Quod si alicuius
 ius animū libido incessit cornicum quod
 dicitur, oculos cōfigere, suo relinquatur iu-
 dicio. Addo, Obscurum non esse quod no-
 stri multis in locis publicè & scripserunt
 & verbo docuerunt quis debeat esse præ-
 cipuus Operatorum scopus: ita scilicet
 vt nostra opera potiùs gratiarū actio, quàm
 quædam inter Deum & homines commu-
 tatio dicēda sit. An ne vnquā auditum est à
 nostris, Deum diligendum esse propter se
 metipsum, pximum autem propter Deū?
 Huic adiecta illa partitio etiam de timore
 casto & seruili, quam D. Augustinus non
 semel tantū, suis popularibus sermonibus
 & Tractatibus immiscet. Diximus cū Na-
 ziāzeno illo Antistite, Operare bonū, quo-
 niā bonum est patri obedire: nā hoc ipsum
 merces tibi erit, vt patri gratificeris. Et ibi-
 dē propter bona opera tibi haud applaude,
 nec immoderatè attollaris &c. Et Sermo
 ille D. Bernardi de Annūciatione B. Marię
 virginis in oīm manib⁹ versat, in quo mul-
 ta p̄clara de bonis operibus & eorū meritis
 Nos pauca q̄dā excerpere iuuat. Necessē
 est, inqt, primo oīm credere, q̄ remissionē
 peccatorū habere nō possis nisi p̄ indulgen-
 tiam

Chrisost.
 Homi. 3.
 in Matte,

Ora. 8. in
 S. Lauacrū

ARTICVLVS. VI.

tiā Dei. Deinde quod nihil pr̄sushabere q̄
 as operis boni, nisi & hoc dederit ipse. Po-
 strenò q̄, æternā vitā nullis potes operi-
 bus, p̄mereri, nisi gratis detur & illa & c. Et
 paulò p̄ost. De operibus verò bonis certum
 est oīo, quod nemo hæc habeat à semetip-
 so. Nā si stare nō potuit natura adhuc inte-
 gra, quāto min⁹ poterit p̄ se ipsā resurgere
 iā corrupta? Et rursū. Neq; talia sunt homi-
 nū merita, vt p̄pter ea vita æterna debeat
 ex iure, aut Deus iniuriā aliquā faceret, nisi
 eā donaret & c. Sed hæc suffecerint, q̄ etiā
 satis testatur quæ nā fuerit hæcten⁹ doctrina
 in Ecclesia n̄ra Catholica de bonis operib⁹
 & horū meritis, vt nō fuerit necesse Philip-
 pū plaustra conuictorum in vniuersam ia-
 cere Ecclesiā. Nota etiā est sententia Diui
 Chrysostomi dicentis. Sanctorum anime,
 de Deo qui dedit, magis quā de donis
 gaudent. Non enim ipsum propter ipsius
 dona, sed hæc propter illum diligunt. Et i-
 bidem, Si quid boni fecerimus, non gau-
 deamus propter regna cælorum, sed quo-
 niam rem cælorū Regi gratam gessimus,
 et alibi. Maior erit merces, si bonum non
 spe p̄mij feceris. Quid enim opus est de
 mercede verba facere, p̄mijque operis
 curiosa

Homi. 74

ARTICVLVS. VI.

curiosè spectare? Mercenarij magis est hoc
quàm grati & ingenui famuli. Oportebat
enim omnia propter Christum facere, non
propter mercedem. Vide, o bone, qualis ab
initio, & vsq; in hunc fuerit ecclesiæ doctri-
na, & desine post hac Nouis illis Apostoli-
tam temerè credere, maximè cum de sua
doctrina tam vanè gloriantur, & Ecclesiæ
nostræ doctrinam tam crudeliter insectan-
tur. Sed quid tandem dicemus? Quid opus
est longa disputatione in re luce clariora?
Apologia ipsa fatetur, id quod & paulò an-
tè attigimus, opera nostra bona verè esse
meritoria tū corporalium, tū spiritualium
præmiorum, quæ redduntur tum in hac vi-
ta, tum post hanc vitam: & tamen negat ea
ipsa mereri remissionem peccatorum, qua
sola accepta, non potest non patere aditus
ad vitam æternam. Et nihil, nisi non remis-
sa peccata, nos vita æterna excludunt. Au-
dire oportet ex Schola Philippi Sarcerium
illū & videre vtrum nobiscum sentiat. Vi-
tam æternam esse recompensationem bono-
rum operum, nō ex proprio debito, sed
quia Christus promisit recompensationem
misericordiæ & charitatis operibus. Hæc
ille, Possè hic receptui canere, quod quidē
ad

Luc. 14.

ARTICVLVS. VI.

ad merita operum attinet, nisi putarem in rem nostrā facere si etiam Butzerus in hoc loco, hac de re audiatur. Bona opera causas esse beneficiorum Dei, cum id Deus passim in Scripturis testetur, nō potest ambigi: Et iterum. Scriptura nusquam non mercedem bonis operibus promittit. Et paulō post. Omnino igitur p̄bē facta, causę sę sunt, vt De⁹ nobis beneficiat, sed **NON PRIMAE**, nec per se, verum secundarię, & id etiam ex vltionea beneuolentia Dei. Et rursus idem, Proinde indubitatum fuerit, inquit, apud Sanctos, quę piē recte q̄ homines faciunt, causas esse cur illis Deus, p̄terea beneficia sua conferat, meritaq̄ue rectē vocari, ita vt merces vocatur id, quod deus illis repēdit &c. Et hactenus quidē ille: q̄ si bene dicit, vt certē nō malē dicit hoc maximē in loco, nō video qui possit quisquam Scholasticos alicuius impietatis insimulare. Et D. Thomas Aquinas, quem p̄-

Prima
Sec. 114.

nē p̄terieram, fatetur totum quod est hominis bonum, esse à Deo, nec posse illum mereri quicquam vltra id quod deus ex vltionea bonitate per se decreuit bonis operibus rependere, ad quę, tantum ipse nos excitat & mouet, eaq̄ perficit &c. Hęc Tho-

G

mæ

ARTICVLVS VI.

in eadem sententia sic placuit Bucero, vt eam ipsam Responsioni suæ ad Episcopum Abri-
mè: inseruerit. Hæc igitur sunt quæ habu-
imus super hoc Sexto confessionis Ar-
ticulo.

*De Ecclesia Catholica Ar-
ticulus Septimus.*

ITEM docent, quod vna Sancta
Ecclesia perpetuò mäsura sit, Est
autem Ecclesia congregatio sancto-
rum, in qua Euangelium rectè do-
cetur, & rectè ministrantur Sacra-
menta. Et ad veram vnitatem Eccle-
siæ, satis est consentire de doctrina
Euāgelij & administratione Sacra-
mentorum. Nec necesse est vbi que
esse similes tradições humanas, seu
ritus aut ceremonias ab hominib⁹
institutas. Sicut inquit Paulus, vna
fides, vnum Baptisma, vnus
Deus & pater omni-
um & cæt.

F. Ioan Hoff.